

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

Door [Michiel de Vries](#) - 20 maart 2025
Geplaatst in [Grensoverschrijding](#) - [Integriteit](#)

In de gemeente Houten is kortgeleden burgemeester Gilbert Isabella vroegtijdig teruggetreden. Al eerder waren twee wethouders opgestapt alsmede de gemeentesecretaris en twee directieleden. De reden? Klachten over grensoverschrijdend gedrag door de bestuurders. Klachten die zijn onderzocht door CAPRA en hebben geleid tot wat in het *AD* werd genoemd een 'schokkend' integriteitsrapport.

Nu zult u zeggen, 'Houten?' Die kleine gemeente in de provincie Utrecht met circa 50.000 inwoners? Wie is daar buiten Houten in geïnteresseerd? De 'problemen' in de ambtelijk-bestuurlijke verhoudingen aldaar zijn echter verre van uniek en zijn inmiddels ook op Rijksniveau beland. Het gaat om zittende ambtenaren die vanwege een verkiezingsuitslag met nieuwe politiek-verantwoordelijken te maken krijgen en zelf heel andere ideeën hebben over het noodzakelijke beleid dan de nieuwe bestuurders.

'Machtsvertoon' van de burgemeester

In Houten hebben ze bedacht misbruik te maken van de mogelijkheid tot het melden van grensoverschrijdend gedrag om de hun onwelgevallige politici kalt te stellen. Het onderzoeksbureau CAPRA wilde daar via een goed betaald rapport vol tegenstrijdigheden uiteraard graag aan meewerken.

Een van de kinderachtigste klachten betrof de burgemeester die enkele keren zou hebben gezegd 'Ik, als burgemeester...' Dat taalgebruik noemen de CAPRA-onderzoekers machtsvertoon waardoor

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

ambtenaren zich onveilig voelden. Zoals de onderzoekers zelf zeggen, 'Daardoor is in verscheidene gevallen geen ruimte ervaren voor tegenspraak vanuit ambtenaren en/of voor het geven van zelfstandig, professioneel ambtelijk advies in de zin van de Gids ambtelijk vakmanschap.' (Rapport, p. 91).

In de kranten werd er nog een schepje bovenop gedaan en vertaald als 'Burgemeester was "brut en dominant"' (AD, 11 maart, 2025). Dus, burgemeesters in Nederland... vertel binnen uw organisatie niet dat u burgemeester bent, want daarmee scheidt u een onveilige werkcultuur en wordt het wenselijk dat u vroegtijdig terugtreedt.

Dit artikel verhaalt over andere uitermate problematische kanten van het CAPRA-rapport over de ambtelijk-bestuurlijke verhoudingen in Houten. Allereerst een korte beschrijving van de context.

Gilbert Isabella is sinds 2019 burgemeester van Houten. Hij is geboren in Curaçao en was eerder gemeenteraadslid en wethouder in Utrecht. In 2014 werd hij benoemd tot Rijksvertegenwoordiger voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Na drie jaar kwam hij terug om in 2019 burgemeester te worden.

Lokale partijen komen aan de macht

In 2019 had net een gemeentelijke reorganisatie plaatsgevonden die niet door alle medewerkers als positief was ervaren. Ook de Covid- crisis zou negatieve gevolgen hebben gehad. Niettemin gold in 2021 voor Houten: 'De meeste medewerkers voelen zich veilig (76%) in de organisatie en durven hun mening te geven, ook als deze afwijkt van anderen (71%). Er wordt over het algemeen met respect met elkaar omgegaan en de sfeer is prettig' (Rapport, p. 25).

De belangrijkste verandering komt met de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. De voormalig oppositiepartij 'Inwonerspartij Toekomst Houten (ITH)' wordt de grootste met acht van de 31 zetels. Een nieuwe lokale partij - Natuurlijk Houten - krijgt eensklaps vier zetels. Deze partijen vormen daarna een coalitie met SGP en VVD, waarbij ITH twee wethouders levert en de andere partijen elk één. Dat was een significante verandering ten opzichte van het voorgaande college. Dat bestond uit een coalitie van CDA, GroenLinks, VVD en Christen Unie.

Calimero

Ook ambtelijk is het onrustig. In 2024 vertrekt de gemeentesecretaris en wordt vervangen door een tijdelijk ingehuurd directeur. Ook twee interim-directeuren vertrekken, maar niet zonder luid op de trommel te slaan. Zo spreken zij kritisch hun teleurstelling uit over de ambtelijk- bestuurlijke samenwerking en dat het college te weinig zelfreinigend vermogen heeft laten zien. Dat heeft zijn uitwerking op het ambtelijk apparaat.

Dat ambtelijk apparaat is niet zo stevig, zo werd eerder al vermeld en in het CAPRA-rapport herhaald.

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

'De ambtelijke organisatie voelt niet stevig. Een burgemeester, directeur of wethouder die "stevig" is en resultaat wil, wordt als spannend ervaren. Het komt op mij, met een beperkt aantal gesprekken, wat over als Calimero: wij zijn heel goed, maar als iemand duwt, dan is het bedreigend en onterecht.' (p. 42).

De gemeente Houten wordt gezien als een familiecultuur waarin men het niet gewend is elkaar op de werkvloer aan te spreken (p. 42). Dan ontbreekt het in de ambtelijke organisatie ook nog aan flexibiliteit om mee te bewegen met de gewijzigde politieke koers. Dat kan niet anders dan botsen.

In het rapport (p. 63) is dat terug te zien als onder het kopje van bedreigingen door de wethouder de gevolgen van een mailwisseling tussen twee ambtenaren worden besproken. De mail betrof het aanleveren van een bepaald stuk aan het college als memo ter informatie dan wel als collegevoorstel.

Beledigende mail

De onderzoekers beschrijven het incident als volgt: de betrokken ambtenaar (had) per e-mail aan ambtelijke collega's het standpunt ingenomen dat het als collegevoorstel zou moeten, mede om te voorkomen dat de wethouder - Molenaar in kwestie - zelf allerlei extra stappen in het proces bouwt die bakken met tijd en geld kosten en in sommige gevallen zelfs nieuwe instituties instelt waarin zijzelf bepaalt wie daarin zitting neemt. (Rapport, p. 63)

Begrijpelijk(er)wijs was de wethouder (Rosa Molenaar) ontstemd toen deze beledigende mail aan haar werd doorgestuurd. De ambtenaar had immers over haar gesteld dat zij maatregelen zou nemen die bakken met tijd en geld kosten, dat zij nieuwe instituties zou opzetten en daar vriendjes zitting in laten nemen, en het beleid zou vertragen. Lijkt mij niet leuk om dat over jezelf te horen van één van je naaste medewerkers.

'Op het matje'

Het is ook problematisch als de wethouder niet vooraf wordt geïnformeerd of een ambtenaar een stuk over een beleidsterrein waar zij verantwoordelijk voor is als memo ter informatie of als collegevoorstel aan het college voorlegt.

Deze wethouder was zo ontstemd dat zij de gemeentesecretaris vroeg om een gezamenlijk gesprek met de ambtenaar. Volgens het CAPRA-rapport stelde de ambtenaar over dat gesprek 'op het matje geroepen' te zijn. Gevraagd naar het verloop van dat gesprek, verklaarde de ambtenaar: 'Rosa trok gelijk fel van leer. (..) Rosa Molenaar staarde mij heel strak aan. Zij kan heel boos kijken. (..) Rosa eiste van mij het excuus.' (Rapport p. 63).

In de conclusies komen de onderzoekers hierop terug en stellen zij dat de wethouder grensoverschrijdend te werk is gegaan door de betreffende ambtenaar op indringende wijze ter

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

verantwoording te roepen en hem te bejegenen 'op een manier die door hem als grensoverschrijdend is ervaren. Wethouder Molenaar heeft van hem excuses geëist en hem gezegd dat hij bij het uitblijven daarvan zijn werkzaamheden niet kon voortzetten.

De betreffende ambtenaar heeft zich daardoor onder druk gezet gevoeld en is onzeker geweest over het kunnen voortzetten van zijn werkzaamheden voor de gemeente. Dit voorval is door meerdere ambtenaren "meebeleefd" en heeft geleid tot een gevoel van onveiligheid. Ook dit voorval is te beschouwen als intimiderend en in strijd met de behoorlijkheidsnorm die een respectvolle omgang met de ander vereist.' (p. 91)

De wereld op zijn kop

Voor mij is dit de wereld op zijn kop. Wie zijn die onderzoekers die menen te mogen concluderen dat een ambtenaar die de beleidsverantwoordelijke wethouder heeft beledigd en heimelijk stukken als collegevoorstel heeft ingediend, juist heeft gehandeld, en dat de wethouder die daar scherp op reageert, grensoverschrijdend bezig is?

Het is wel een waarschuwing aan alle andere bestuurders in Nederland. Reageer niet meer op uw ambtelijk medewerkers als die u beledigen, u heimelijk buitenspel zetten of ernstige fouten maken. Het kan later zomaar de reden zijn voor een melding van grensoverschrijdend gedrag tegen u. Een melding die door externe onderzoekers ook nog als terecht wordt bestempeld.

Zeer normatieve conclusies

De conclusies van het CAPRA-rapport beginnen met te vertellen dat de opdracht was om de relevante feiten in beeld te brengen die gaan over integriteit in de ambtelijk-bestuurlijke samenwerking sinds 2019. Daarbij merken de onderzoekers 'voor alle duidelijkheid op dat hen niet is gevraagd een oordeel te vellen over (bijvoorbeeld) het functioneren van het huidige college in de brede zin van het woord'.

Het is zo opgeschreven dat je verwacht dat de onderzoekers geen normatieve oordelen zullen gaan vellen. Niets is minder waar. Zo is er door meerdere geïnterviewden gesproken over het veelvuldig moeten aanpassen van de inhoud van stukken, om uiteenlopende redenen. Dat is - cynisch geformuleerd - natuurlijk vreselijk.

Het eisen van wijzigingen in ambtelijke stukken leidt tot gevoel van onveiligheid

Zo wordt gesteld dat, 'de burgemeester in vergaande mate bepalend is geweest in hoe de inhoud van ambtelijke stukken moest luiden. Dit uitte zich in micromanagement, wat betrokken ambtenaren in bepaalde gevallen de ruimte ontnam om naar eigen inzicht te adviseren. Bepaalde ambtenaren hebben zich door de burgemeester op de vingers gekeken gevoeld en hebben zich door de opstelling van de burgemeester onveilig gevoeld.' (Rapport, p. 90-91).

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

Steeds komt in het rapport terug dat de burgemeester en wethouders weleens wijzigingen in ambtelijke stukken wensten. Dat gaat van het corrigeren van grammatica, tot inhoudelijke wijzigingen. Het leidde volgens de onderzoekers tot een onveilige werkcultuur, omdat ambtenaren zijn gediskwalificeerd en openlijk zijn afgevallen. In de bepaalde situaties waarin dit is ervaren, heeft dit geleid tot een gevoel van onveiligheid (p. 91).

Vreemde drogredeneringen

Ook wordt vermeld dat uit de bevindingen blijkt dat ook een andere wethouder (Van Ruitenbeek) zich op dwingende wijze met de inhoud van ambtelijke stukken heeft bemoeid, voortkomend uit een hoge verwachting voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit ervan. Als gevolg hiervan hebben ambtenaren zich niet steeds voor vol aangezien gevoeld, met als effect dat zij kopschuw werden of zich anderszins gehinderd in de uitoefening van hun ambtelijk vakmanschap (Rapport, p. 89).

Ik vraag mij in tegenstelling tot de onderzoekers af wat daarin grensoverschrijdend is. Er zitten nieuwe partijen in het college. Dan is het toch logisch dat ook ambtelijke stukken inhoudelijk worden aangepast. Het rapport staat vol met heel vreemde drogredeneringen. Zo wordt gesteld: 'Het overheersende beeld ten aanzien van die bejegening is thans dat de burgemeester veeleisend is naar zowel ambtenaren als naar zichzelf, duidelijk en direct in zijn communicatie, echter zonder horkerig of intimiderend te zijn. Evenwel constateren wij dat een dergelijke directe omgangsvorm afwijkt van wat ambtenaren in Houten gewend zeggen te zijn, waardoor deze wijze van omgang evenwel alsnog als grensoverschrijdend is en kan worden ervaren.' (p. 90) Lees de zinnen twee keer en je ziet de idiotie.

De burgemeester is veeleisend, direct en duidelijk, dat is toch vreselijk (*sic*). Het advies aan alle bestuurders is opnieuw alarmerend: Wees naar uw ambtelijke medewerkers niet veeleisend, direct of duidelijk, want volgens het onderzoeksbureau CAPRA kan dat als grensoverschrijdend worden ervaren, als klacht worden gemeld en tot sancties jegens u als bestuurder leiden.

Deugindustrie wordt alleen maar erger

Wellicht gelooft u niet wat hierboven is geschreven. Het is ook ongelooflijk. U kunt het allemaal nalezen. Voor in het integriteitsrapport staat weliswaar 'VERTROUWELIJK', maar via internet is het eenvoudig te vinden met als zoektermen 'rapport gemeente Houten'.

Anderhalf jaar geleden schreef ik het boek [Kapot. Hoe vilein is de deugindustrie?](#) Ik hoopte dat zulk onderzoek daarna beter zou worden. Dit rapport bewijst dat het alleen maar erger wordt. Als de bevindingen daarin de norm worden voor bestuurlijk Nederland, lijkt het mij dat we een afslag hebben gemist. Elke leidinggevende die de kwaliteit wil verhogen in een ambtelijk apparaat komt dan voor een onmogelijke taak te staan.

Michiel S. de Vries nam afgelopen zomer afscheid als hoogleraar Bestuurskunde aan de Radboud

WYNIA'S WEEK

Bestuurders die veeleisend zijn tegenover ambtenaren kunnen klacht wegens grensoverschrijdend gedrag aan hun broek krijgen

Universiteit Nijmegen. Hij publiceerde in 2023 een geruchtmakend boek over de onderzoeken naar integriteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag, waarvan hij er niet één deugdelijk heeft bevonden: [Kapot. Hoe vilein is de deugindustrie?](#), Amsterdam, uitgeverij Blauwburgwal.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **ook in het nieuwe jaar 2025? Kijk [HIER](#)**. Hartelijk dank!